Prangli loodusala kaitsekorralduskava

2016–2025

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

SISUKORD

1.1. Ala iseloomustus 4
1.2. Maakasutus 8
1.3. Huvigrupid 9
1.4. Kaitsekord 10
1.5. Uuritus 11
2.1. Elustik 14
2.2.1. Rannikuelupaigad 15
2.2.2. Nõmmed, liivikud ja kadastikud 20
2.2.3. Sood 21
3. Ala ja selle väärtuste tutvustamine ning külastuskorraldus 23
4. Kavandatavad kaitsekorralduslikud tegevused ja eelarve 24
4.1. Seired, uuringud 24
4.2.1. Rannaniitude (1630*) hooldamine 24
4.2.2. Hallide luidete (2130*) hooldamine 24
4.2.3. Rusked luited kukemarjaga (2140*) taastamine 25
4.2.4. Rusked luited kukemarjaga (2140*) hooldamine 25
4.2.5. Kadastikud (5130) hooldamine 25
4.3. Taristu 26
5. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine 34
6. Kasutatud kirjandus 39
7. Lisad 40

Vastavalt Looduskaitseseaduse §-le 25 on kaitsekorralduskava kaitstavate loodusobjektide alapõhise kaitse korraldamise aluseks.

Kaitsekorralduskava kinnitab Keskkonnaameti peadirektor. Teave kaitsekorralduskava kinnitamise kohta avalikustatakse Keskkonnaameti veebilehel.

Prangli loodusala kaitsekorralduskava (*edaspidi KKK*) eesmärk on:

- anda lühike ülevaade kaitstavast alast – selle kaitsekorrast, kaitse-eesmärkidest, rahvusvahelisest staatusest, maakasutusest, huvigruppidest ning alal läbiviidavast riiklikust seirest;
- analüüsida kaitse-eesmärke ning anda hinnang iga eesmärgiks oleva liigi, elupaiga vm väärtuse seisundile;
- arvestades alale seatud eesmärke, määrata mõõdetavad kaitse-eesmärgid ja kaitsekorralduse oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks ning 30 aasta perspektiivis;
- anda ülevaade peamistest väärtusi mõjutavatest tegevustest, kirjeldada kaitseks vajalikke meetmeid koos oodatavate tulemustega;
- määrata põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud kaitsekorralduslike tegevuste elluviimise plaan koos tööde mahu, koha, ulatuse kirjelduse ja orienteeruva maksumusega;
- luua alusdokument kaitseala kaitsekorralduslike tööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Prangli maastikukaitseala ja Prangli hoiuala haarab ühine kaitsekorralduskava – **Prangli loodusala kaitsekorralduskava.**

Kava koostamist koordineeris Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni kaitse planeerimise spetsialist Elina Einaru (tel 5142 474), e-post: elina.einaru@keskkonnaamet.ee). Kaitsekorralduskava koostas OÜ Kivirullija (tel 5068 401, e-post info@tiitleito.ee) ekspert Tiit Leito. Kava koostamisel oli nõuga abiks Laimdota Truus Tallinna Ülikoolist. Kaardimaterjalide tehniline teostus Urve Pill. Kaitsekorralduskava koostamisprotsessi raames toimus avalikkuse kaasamise koosolek 25. jaanuaril 2013. a Viimsi Vallavalitsuses ning Skype`i vahendusel ka Prangli saarel Prangli koolimajas.

Kaitsekorralduskava on valminud „Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007–2013" ja sellest tuleneva „Elukeskkonna arendamise rakenduskava" prioriteetse suuna „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine" meetme „Kaitsekorralduskavade ja liikide tegevuskavade koostamine looduse mitmekesisuse säilitamiseks" programmi alusel Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest.

1. Sissejuhatus

1.1. Ala iseloomustus

Prangli loodusala koosneb Prangli maastikukaitsealast (130,0 ha), mille koosseisu jääb ka Aksi saar, ja Prangli hoiualast (1188,8 ha) (Joonis 1). Pindalad on antud kavas kaitse-eeskirja muutmise eelnõu kohaselt. Hoiuala hõlmab Prangli saare põhja-, lääne- ja edelapoolse rannikuala koos väikesaarte, rannikulõugaste, karide ja madalaveelise alaga meres. Hoiuala koosseisu jääb ka Aksi saart ümbritsev mereala (kokku 885,7 ha). Loodusala paikneb Harju maakonnas Viimsi vallas Prangli ja Aksi saarel Idaotsa külas.

Joonis 1. Prangli loodusala.

Loodusala kaitse-eesmärgiks on loodusdirektiivi lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid: rannikulõukad, karid, väikesaared ning laiud, rannaniidud, püsitaimestuga liivarannad, eelluited, valged luited, hallid luited, rusked luited kukemarjaga, metsastunud luited, kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga, kadastikud ning liigirikkad madalsood.

Prangli hoiuala on moodustatud Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 määrusega nr 144. Prangli hoiuala kaitse-eesmärk on on loodusdirektiivi lisas nimetatud elupaigatüüpide – karide,

väikesaarte ning laidude, rannaniitude, kanarbiku ja kukemarjaga kuivade liivanõmmede ning kadastike kaitse.

Prangli maastikukaitseala on olnud kaitse all alates 1981. aastast. Prangli maastikukaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta maastikku, looduslikke ja poollooduslikke kooslusi ning kaitsealuseid liike.

Prangli saar kuulub Eesti maastikulise tsoneeringu järgi Põhja-Eesti rannikumadaliku juurde. Saare läänerannikul asub arvukalt neemi ja lõukaid ning rannikumeres karisid ja saarekesi. Saar jaguneb kaheks: madalama rannaga lääne- ja luidetega idaosaks. Neid kahte saare osa eraldavad teineteisest saare keskosa läbivad vanad rannamoodustised. Rohkesti leidub Pranglil rändrahne. Rannatüüpidest esineb Prangli läänerannal kivine taimkatteta moreenrand vaheldumisi kamardunud moreenrannaga. Liivaranda esineb Prangli saare lõunaosas Mustakoopa järvedest kuni Liivsääreni, kirdes ja ka idas. Saarel domineerivad liivmullad.

Prangli kõrgemad osad kerkisid merest alles 3500 aastat tagasi, valdav osa veelgi hiljem. Prangli saare geoloogiline ehitus on Eestis erandlik. Saare all olev kõrgendik koosneb pudedatest kvaternaarsetest setetest, mille paksus on kuni 123 m ja mis lasuvad osaliselt Vendi setetel (lõunas) või otse kristalsel aluskorral (saare põhjaosas). Pinnakatte põhimaterjaliks on mereline liiv ja jäme kruus, mis katab Valdai jäätumise aegse moreeni kihti. Prangli omapäraks on see, et siin eraldub maapinnast mitmel pool gaasi. Puurimistöid saarel alustati 1924. aastal ning jätkati veel 1946.–1947. ja 1959.–1961. aastatel. Rajati 5 üle 100 m sügavust puurauku. Neist saadi ka gaasi, kuid juurdevool lakkas, puuraukudesse ilmus vesi ja need varisesid kokku.

Taimkattelt on Prangli Põhja-Eesti saarte hulgas üks omapärasemaid. Saar on lääne- ja ida- (põhja-) poolse levilaga taimeliikide kohtumispunkt. Metsadest valitsevad palu-, nõmme- ja soovikumetsad, esindatud on ka soometsad (rohusoo-, kõdusoo- ja samblasoometsad). Saare põhjaosas domineerivad kuivad nõmmerohumaad ning lääneosas päris- ja soostunud rannarohumaad. Suurimad lausalise taimkatteta liivaalad esinevad saare kirdeosas. Keskkonnaregistri alusel on I kategooria kaitsealune taimeliik Pranglil ainult põhja-raunjalg (*Asplenium septentrionale*). II kategooria taimeliikidest kasvab saarel võsu-liivsibul (*Jovibarba sobolifera*) ja III katekooria taimedest on saarele iseloomulikud liigid roosa merikann (*Armeria elongata*) ja rootsi kukits (*Cornus suecica*).

Aksi saar asub 3 km kaugusel Pranglist. Aksit tuntakse ka Väike-Prangli saare nime all. Saare kuju on piklik, umbes 3 km pikk, 500 m lai ja 4,3 m üle merepinna. Aksi maastikud

hakkasid kujunema mõni tuhat aastat tagasi ja on kujunenud aktiivsete rannaprotsesside mõjul. Peamisteks pinnavormideks on kristalsest veerisest ja kruusast koosnevad rannavallid. Saare keskosas asub rannavallide vaheline nõgu, kus madalamates kohtades paiknesid järvikud, mida siinkandis kutsuti ka loikudeks. Nõgudest juhiti vesi merre ja eelmise sajandi algusaastail asus siin kaskedega heinamaa. Pärast inimeste lahkumist täitusid Aksi saare kuivenduskraavide suudmed setetega ja järvikud laienesid ning ala hakkas soostuma. Praeguseks on siin välja kujunenud liigirikas madalsoo.

Kaitsealustest liikidest kasvab Aksil III kaitsekategooria taim rootsi kukits (*Cornus suecica*). Aksi kesk- ja lõunaosa veeriseliste rannavallidel huumuslikel leedemuldadel kasvab kadastik. Puhmarindes domineerib harilik- või põhja-kukemari ning kanarbik. Saare põhjaosa veeristest rannavallidel lausalist muld- ja taimkatet ei olegi, leidub vaid üksikuid pihlakaid. Saare idarannikul on levinud nõmmeniidud. Kümmekond aastat tagasi ei toimunud saarel enam karjatamist ja seetõttu lokkas niiskemates kohtades kõrge rohi. Samuti tihenes kadastik ja madalsoo aladel kasevõsa. Viimastel aastatel on saarel aga taas karjatatud lambaid ja šoti mägiveiseid. Karjatamise tulemusena on poollooduslike koosluste seisund oluliselt paranenud. Kuivematel aladel on rohu madala hoidnud lambad ja niiskematel mägiveised. Samuti on loomad piiranud noort võsa ja kärpinud kadakate kasvu. Maastikul on selgesti näha 2004. aasta tulekahju tagajärgi, mille tulemusena hävis mitmel hektaril kadastik.

Läbirände ajal kohtab loodusalal arvukalt linde. Eriti arvukalt esineb kurvitsalisi madalatel rannaaladel ja partlasi Prangli saare lääneosa lahtede ja madalike poolest rikkal alal. Kõikjal leviv roostik pakub soodsaid varjetingimusi ja madal vesi häid toitevõimalusi. Kaitsealustest liikidest on Aksi saarel registreeritud merikotka kahe pesa asukoht. Saarel loomi karjatava Jaanus Lemberi andmetel külastavad merikotkad saart regulaarselt, kuid viimastel aastatel ei ole kotkad seal pesitsenud. Pesad on väga heas seisundis ja kasutusel varupesana. Vaatlusandmed näitavad, et 2013. aastal oli pesa asustatud.

Loodusala mereala keskmine sügavus on u 2 meetrit. Meri Prangli saare juures on väga kividerohke, osa neist ulatub ka veepinnale, paiguti aga moodustuvad veealused karid. Saare lääneosa liigendatud meri oma madalate lõugaste ja lahtedega on täis pilliroogu. Loodusala piiridesse jääv Aksit ümbritseva mereala on vähe liigendatud.

Järgnev Prangli saare iseloomustus ja inimtegevusest ülevaade ületab loodusala piire, kuid selle taoline käsitlus on vajalik, kuna saar on terviklik toimimisruum. Kuni XIII sajandini oli Prangli asustamata. Kirjanduses esineb andmeid, et XIII sajandi lõpul või XIV sajandi esimesel poolel toodi siia rootslasi kaitsmaks mereteid rannaeestlaste eest (Varep, E. 1970). 1689. aastal elas 22 peret praeguse Lääneotsa küla kohal. 1910. aastal elas saarel koguni 493,

1934. aasta rahvaloenduse andmetel 469 inimest. Suureks kaotuseks oli 1944. aastal saarelt välismaale lahkunud 144 inimest. Võrreldes 1959. aastaga on rahvaarv tänaseks üle poole võrra vähenenud. Saare elanikena on rahvastikuregistris 135 inimest, kuid neist aastaringselt elab Pranglil alla 100. Suvel suureneb elanikkond aga ligi kahekordseks, kui seda külastavad ka suvesaarlased. Prangli saare külad on ainsad asulad Viimsi vallas, mille elanike arv on viimastel aastatel vähenenud. Saarel eristatakse 3 küla – Lääneotsa, Idaotsa ja Kelnase, mis moodustavad ahelküla. Kelnase külale liitub suvilate- ja sadamapiirkond (Prangli arengukava, 2007).

Saare kasutuses on viimasel sajandil toimunud suured muutused, sellest annab hea ettekujutuse 20. sajandi maakatte muutuste analüüs (Joonis 2). 20. sajandi alguses oli Pranglil domineerivaks maakattetüübiks hõreda taimkattega ala (33,7%). Tänapäeval hõlmab see vaid 3,6% saare pindalast, mis tuleneb eelkõige saare põhjaosa kamardumisest peale militaarse tegevuse lõppemisest. Ka liivikud on vähenenud – 20. sajandi algul ulatus nende osatähtsus 24,3%-ni, sajandi lõpus oli liivikute osakaal kõigest 8%, mis tulenes saare kirdeosas asunud liiviku asendumisest hõredalt hoonestatud alaga. 20. sajandil oli märgatavaks tendentsiks metsamaa osatähtsuse suurenemine (~20% võrra), mis on seotud põllumajanduse, eelkõige karjatamise, vähenemisega. 20. sajandi algul moodustasid metsad saare pindalast kõigest 9,3%. Sajandi keskpaigaks oli nende osatähtsus suurenenud 26,3%-ni. Oluliseks trendiks saarel on põllumaade osakaalu tugev vähenemine. Tänapäeval ei esine saarel enam põllumaid, mis 20. sajandi alguses katsid 2,3% pindalast ning liigestasid saare maastikku.

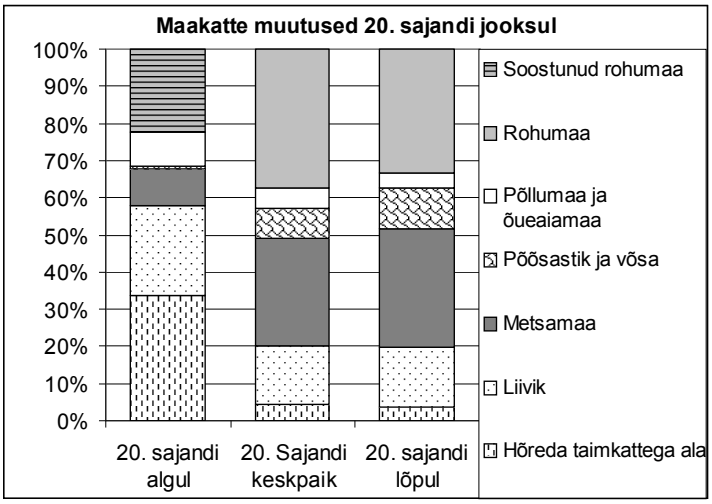

Joonis 2. Maakatte muutused Prangli saarel 20. sajandil (Klimenko, 2005).

Traditsioonilist maastikupilti muudab võsastumine, kuna loomade karjatamine saarel on pea olematu. Alles on vaid üksikud lehmapidajad. Alal esinevad kultuuriväärtused on Prangli kirik ja kirikuaed, II maailmasõjas hukkunute ühishaud ja laevavrakk, „Sanctus Marcus".
Aksi püsiasustamine algas 18. sajandi algul, kui paar meest sinna elama saadeti. 19. sajandi esimesel poolel elas saarel kümmekond inimest, tõustes sajandi keskel kahekümneni ja püsis sellises suurusjärgus II maailmasõjani. Kõige suurem elanike arv saarel oli 1918. aastal – 46. Püsiasustus lõpetati vägivaldselt 1953. aastal. Saare kasutamine heina- ja karjamaana kestis sajandeid. 1939. aastal elas saarel 22 inimest ja oli 24 hoonet. Lehmi oli saarel 4, sigu 5 ja lambaid 26. Praegu on saarel jällegi kümmekond lammast ja lihaveist. Saare omapärasemaks kultuurilooliseks objektiks on kivilabürint, mis ehitati 1849. aastal. Kultuuriloolist väärtust omavad ka kiviaiad.

1.2. Maakasutus

Prangli loodusala maismaa 429,3 ha maakasutusest moodustab kõige suurema osa eramaa 247,8 (58%) hektarit. Oluline osa maast 170,3 ha (40%) on jätkuvalt riigi omandis olev maa (JRO). Põhilise osa sellest moodustavad Prangli saare lääneosa rannarohumaad, mis on viimase 60 aasta jooksul merest kerkinud. Munitsipaalmaa koosneb neljast maaüksusest pindalaga 10,7 ha (2%), kuhu kuulub Prangli kalmistu, Mölgisadam, Loo-otsa tee lõik 6 ja Prangli tuulejõud I. Riigile kuulub kaks maaüksust pindalaga 0,5 ha, nendeks on Sinika ja Väike-Vahetoa maatulundusmaa (Joonis 3).

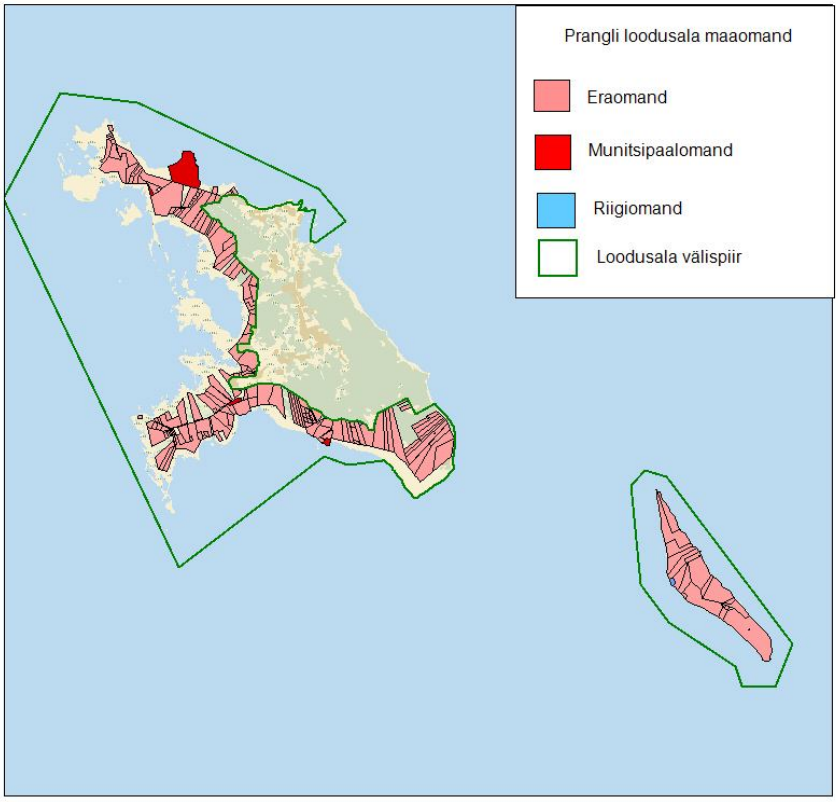

Joonis 3. Maaomand Prangli loodusalal.

Maismaakõlvikute pindalad 429,3 ha jagunevad järgmiselt: rohumaa 269,7 ha (63%), metsamaa 149,6 ha (35%), õuemaa 2,5 ha (0,5%), haritav maa 2,2 ha (0,5%) ja muu maa 5,3 ha (1,0%). Põhilise osa alast moodustavad erinevat tüüpi rohumaad, järgnevad metsamaad (teatud kriteeriumite järgi arvestatakse siia ka kadastikud).

1.3. Huvigrupid

Kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamiseks on väga oluline teha koostööd alal olevate, kuid ka sellega kaudsemalt seotud huvigruppidega. Selles piirkonnas on inimtegevuse aktiivsus madal, siin paiknevad vaid mõned puhke- ja suvemajad. Järgnevalt on välja toodud olulisemad huvigrupid, kes on tihedamalt seotud kaitstava alaga. Nende tegevused, soovid ja eesmärgid on järgmised:

Keskkonnaamet (KeA) – kaitseala ja hoiuala valitseja. Keskkonnaameti eesmärk on tagada ala eesmärgiks olevate väärtuste soodne seisund. KeA tegevusväli on ka tegevuslubade väljastamine (mets, vesi, rahvaüritused jne).

Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) – praktiliste looduskaitsetööde teostaja riigimaal ja ala külastuse korraldaja kaitseala väärtuste soodsa seisundi säilitamiseks ning tutvustamiseks.

Maaomanikud – soovivad maad kasutada, kuna see on nende sünni- ja kodupaik. Samuti soovivad kasutada saarte ilusat loodust puhkuseks või puhkekohtade väljaüürimiseks. Osadele neist ei meeldi turistide rohkus ja sellega kaasnevad ebameeldivused, nagu pidudega kaasnev lärm ja maastike kahjustamine mootorsõidukitega.

Turismiettevõtted, turistid ja loodushuvilised – on huvitatud juurdepääsust võimalikult paljudele loodusväärtustele, infrastruktuuride olemasolust, aktiivse puhkuse erinevatest vormidest, liikumispiirangute viimisest miinimumini.

MTÜ Prangli saare talurahvamuuseumi selts – püsielanikke koondav organisatsioon, kes on esimesena osundanud kitsaskohtadele ja probleemidele külastajate, heakorra ja kaitserežiimi osas.

Kohalik omavalitsus – Viimsi valda huvitab Prangli ja Aksi saare atraktiivsuse kasv, tulubaasi suurenemine, tööhõive kasv, kohaliku elanikkonna arvu suurenemine.

Keskkonnainspektsioon – korraldab järelevalvet kaitsealadel.

Kalastajad – nii kutselised kui harrastuskalurid on huvitatud kalapüügist.

Loodusteadlased – on huvitatud saartel loodusväärtuste säilimisest ja teaduslike uuringute teostamisest.

Jahimehed – on huvitatud jahi pidamisest.

1.4. Kaitsekord

Prangli loodusala koosneb Prangli maastikukaitsealast ja Prangli hoiualast. Maastikukaitsealal kehtib kaitse-eeskirjaga kehtestatud kaitsekord (Lisa 1). Hoiuala kaitsekord on sätestatud looduskaitseseaduse § 32 ja 33 alusel (Lisa 1).

Prangli maastikukaitseala on olnud kaitse all alates 1981. aastast, kui Harju Rajooni RSN Täitevkomitee 29. detsembri 1981. a otsusega nr 258 „Harju rajoonis asuvate riikliku kaitse alla kuuluvate kohaliku tähtsusega objektide kinnitamisest" võeti kaitse alla Prangli kaitsemets. Vabariigi Valitsuse 10. veebruari 1999. a määrusega nr 57 „Parika looduskaitseala ning Kolga lahe ja Pirita jõeoru maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine" võeti kaitse alla Aksi saar. Nende baasil moodustati Prangli maastikukaitseala, mille kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus kinnitati Vabariigi Valitsuse 30. detsembri 1999. a määrusega nr 441 „Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine". Kaitsealale on 2015. aastal koostatud uus kaitse-eeskirja eelnõu. Kavas käsitletakse eelnõust tulenevaid kitsendusi ja piiranguid. Prangli maastikukaitseala tervikuna on tsoneeritud üheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks. Sihtkaitsevööndisse jääb Aksi saar, kus majandustegevus on keelatud. Piiranguvööndisse aga

kuulub Prangli saare kaguosa, kus inimmõju kooslustele on suurem. Inimestel on lubatud viibida, püüda kala, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud. Kaitsealal lubatakse sõita mootorita ujuvvahendiga, samuti on alal lubatud jahipidamine välja arvatud Aksi sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 31. juulini.
Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda, anda projekteerimistingimusi, rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist ja jahiulukeid lisasööta. Sihtkaitsevööndis on lubatud ürituste korraldamine kuni 20 inimesega, piiranguvööndis kuni 50 inimesega. Suurema inimeste arvu puhul tuleb taotleda kaitseala valitseja luba.

Prangli hoiuala koosseisu kuulub osa Prangli saarest ja veealast, hoiuala suurus on 1118,9 ha. Hoiualal kaitse-eeskiri puudub ning kaitsekord tuleneb otseselt looduskaitseseadusest. Hoiualal on keelatud (Looduskaitseseadus, § 32 lg 2) nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati, ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Hoiualal on metsaraie keelatud (Looduskaiteseadus, § 32 lg 3), kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist. Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus.

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" lisa 1 punkti 2 alapunktiga 320 on Natura 2000 võrgustiku loodusalaks esitatud **Prangli loodusala** (EE0010126).

1.5. Uuritus

1.5.1. Läbiviidud inventuurid ja uuringud

Prangli loodusalal on loodusuuringud läbi viidud suhteliselt vähe. Parem on olukord loodusala koosseisu jääval Aksi saarel.

Metoodiliselt on linnustik kogu alal uurimata, seda nii haudelinnustiku kui ka lindude läbirände osas. Lindude levikust saab ülevaate Linnuatlase koostamise käigus kogutud andmetest, mis on leitavad Eesti Ornitoloogiaühingu andmebaasis. Aksi saarel loendati linde selle töö raames 2009. aastal (Uku Paal jt).

2010. aastal toimus Prangli saare elupaigatüüpide inventuur Keskkonnaameti tellimusel. Töö teostajaks oli TLÜ Ökoloogia Instituut. Inventeerimistöö tulemusena täpsustati olemasolevate elupaigatüüpide (2001 Natura inventuur) paiknemist ja kaitsealuste liikide seisundit. Need kaardikihid on ka aluseks käesoleva kaitsekorralduskava tegevuskavas toodud tööde planeerimisel.

Töö tulemused on kokkuvõtvalt järgmised: valged ja hallid luited on inimtegevuse poolt väga kergesti haavatavad, neil esineb olulisel määral mootorsõidukite poolt tekitatud kahjustusi. 2001. aasta elupaikade inventuuris on Prangli saare loodeosa lageala eristatud kui kuivad liivanõmmed kanarbikuga (2320), mis selle töö tulemusena määratleti rohttaimestikuga kinnistunud luideteks (2130*) ehk hallideks luideteks. Inventeerimistöö tulemusena muutus kõige enam rannaniidu (1630*) elupaigatüübi pindala ja seisundi hinnang, kuna suur osa alast oli selleks ajaks kas roostunud, võsastunud või kattunud kõrgrohustuga, seega degradeerunud.

Karjatamise kohta on Keskkonnaamet tellinud eksperthinnangu „Aksi saare taimkatte seisund ja karjatamise mõju hinnang" (Ratas, U., Truus, L. 2005 ja Truus, L. 2009). Olulisemad tulemused, mis tööst selgusid on järgmised:

- veiste karjatamiskoormust (u 10 veist saare kohta) võib pidada optimaalseks. Lubatav võiks olla ka vähene veiste arvu suurendamine (kuni 15-ni). Lammaste arvu suurendamine kuni 40 loomani;
- piirata saare idarannas kadastiku levikut, kärpides seda merepoolsest servast paari meetri laiuselt ja raiudes tihedasse kadastikku häile;
- soostumise leviku piiramiseks ja mõningaseks vähendamiseks taastada idarannas olevad vanad kraavid.

Alal on teostatud ka **geograafilise suunaga uuringuid**, nendest olulisemateks on:

- Leiame andmeid Põhja-Eesti saarte ja nende muutuste kohta 20. sajandil (Käärt, K. 2012).
- Changes of Coastal Dune Landscapes in Estonia. Metsanduslikud Uurimused (Ratas, U., Rivis, R., Käärt, K. 2008). Töös on käsitletud Prangli saare kaguosa ranniku muutusi koos profiilide esitamisega.

- Maakatte muutused Prangli saarel 20. sajandil (Klimenko, K. 2005). Töö annab põhjaliku ülevaate Prangli saare maastike muutustest.

1.5.2. Riiklik seire

Prangli loodusalal paikneb ohustatud taimekoosluste (seirejaam SJA6449000) Aksi kukemarjanõmm. Aksil seirati kukemarjanõmme saare põhja-, lõuna- ja keskosas. 1995. aastal toimus Ökoloogia Instituudi poolt (L. Truus, E. Nilson) liikide ja koosluste seire allprogrammi „Kukemarjanõmmed" raames. 2000. a toimus sama asutuse poolt kordusseire (L. Truus, M. Tobias). Pärast seda otsustati seiret koondada ja Aksi loeti programmist välja.

Praegusel ajal toimub põhja-raunjala riiklik seire (seirejaam SJA6543000). Liigi põhiline uurija on Kai Rünk, kellel on tehtud selle taime kohta magistritöö. Tema poolt on koostatud ka liigi kaitse tegevuskava. Viimati hinnati populatsiooni seisundit 2010. aastal saare elupaigatüüpide inventeerimise käigus (Ratas, Truus 2010). Ohustatud liikide seiret teeb Tallinna Botaanikaaed, viimati Ruth Aguraiuja 2009. Põhja-raunjala kohta kogutud andmed näitavad, et liigi populatsioon ei ole praeguses elupaigas ohustatud ja selle seisund on väga hea. Samas vajab liik perioodilist seiret, et avastada võimalikuke ohufaktoreid, mis võiksid kahjustada taime kasvutingimusi.
Merikotka seire toimub Kotkaklubi poolt kotkaste seire raames vastavalt kogu Eestis läbiviidavale metoodikale ja tegevuskavale. Seiret teostati Aksil leiukohas (KLO9102036) aastatel 2006, 2009 ja 2013 ja leiukohas (KLO9117457) aastal 2013.

1.5.3. Inventuuride ja uuringute vajadus

Vaja on ekspertarvamust, et selgitada Aksi saare elupaigatüüpide rannikulõukad ja liigirikkad madalsood kõrge veetaseme mõju kooslustele ja selle reguleerimise võimalusi.

Ala kõige kergemini kahjustatavaks koosluseks on luiteelupaigatüübid. Siin ei ole mõttekas tallamisuuringuid teostada, kuna taoline seiretöö toimub kõrvalasuval Aegna saarel. Seal saadud seiretulemusi on võimalik rakendada ka Prangli saare luitealade kaitsetöö korraldamisel. Samuti puudub otsene vajadus alustada alal uute uuringutega, kuna eesmärgiks seatavate katusliikide ja -elupaikade kaitseks kehtestatav kaitsekord tagab liikide kaitse.

2. Väärtused ja kaitse-eesmärgid

2.1. Elustik

2.1.1. Linnud

Maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks olev linnuliik on merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kes kuulub I kaitsekategooria liikide hulka. Lindude kaitse peamine eesmärk on elupaikade säilitamine ning negatiivsete mõjude minimeerimine. Kuna tegemist on väikesepinnalise saarega, siis liikumispiiranguga ala moodustamine ei ole võimalik ja ega ka vajalik.

Merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) I kat; LiD I; KE – jah; LoA – jah. Merikotkad külastavad Aksi saart regulaarselt, saarel on kaks pesa. Üks pesa on väga heas seisundis ja kasutusel varupesana. 2013. aastast on Aksi saarel teada teine asustatud pesa.

***Pikaajaline kaitse-eesmärk**:* ühe merikotkapaari edukas pesitsemine, vähemalt üks asustatud pesitsusterritoorium.
***Oodatav tulemus kaitsekorraldusperioodi lõpuks**:* ühe merikotkapaari edukas pesitsemine, Aksi saarel vähemalt üks asustatud pesitsusterritoorium.
***Negatiivsed mõjutegurid**:* puuduvad.

2.1.2. Taimed

Keskkonnaregistri andmetel kasvavad loodusalal I kategooria kaitsealune taimeliik põhja-raunjalg (*Asplenium septentrionale)*, II kaitsekategooriasse kuuluv võsu-liivsibul (*Jovibarba sobolifera*) ning III kaitsekategooriasse kuuluvad roosa merikann (*Armeria elongata*) ja rootsi kukits (*Cornus suecica*). Kavaga ei ole plaanis taimede kaitse-eesmärkide hulka lisamise ettepanekut teha.

2.2. Kooslused

Kaitse-eeskirja menetluse käigus tehti ettepanek Natura 2000 standardandmebaasi andmestiku muutmiseks. KKK-s käsitletakse 2010. aastal inventeeritud elupaikade andmeid.

Tabel 1. Prangli loodusala eesmärkide (Natura 2000 standardandmebaasi) ja elupaigatüüpide inventuuri võrdlus

Elupaigatüübi koodinumber	EK-le esitatud elupaigatüübi pindala (ha) loodusalal	EK-le esitatud elupaigatüübi esinduslikkus A – väga hea, B – hea, C – arvestatav	Kaardistatud elupaigatüüpide (ha) pindala loodusalal	Elupaigad, mis jäävad sihtkaitse-vööndisse (ha)	Elupaigatüübi esinduslikkus A – väga hea, B – hea, C - arvestatav
1150*	**3,2 ha**	**C**	**3,2 ha**	**3,2 ha**	**C**
1170	**490 ha**	**A**	**490 ha**	**0 ha**	**A**
1210	**2,3 ha**	**C**	**kaardistamata**	**kaardistamata**	
1620	**8,6 ha**	**C**	**8,6 ha**	**0 ha**	**B**
1630*	**108,1 ha**	**B**	**110,8 ha**	**4,8 ha**	**B**
1640	**12,2 ha**	**B**	**30,3 ha**	**0 ha**	**B**
2110	**0,7 ha**	**B**	**kaardistamata**	**kaardistamata**	
2120	**2,1 ha**	**B**	**kaardistamata**	**kaardistamata**	
2130*	**7,8 ha**	**C**	**8,5 ha**	**0 ha**	**C**
2140*	**6,4 ha**	**A**	**3,6 ha**	**3 ha**	**A**
2180	**56,3 ha**	**B**	**144,9 ha**	**0 ha**	**B**
2320	**37,1 ha**	**B**	**37,3 ha**	**0 ha**	**B**
5130	**59,1 ha**	**B**	**61,5 ha**	**18,8 ha**	**B**
7230	**11,9 ha**	**C**	**12,0 ha**	**12,0 ha**	**B**

2.2.1. Rannikuelupaigad

2.2.1.1. Rannikulõukad (1150*); LoD I; KE – jah; LoA – jah.

Rannikulõukad paiknevad kaitseala sihtkaitsevööndis ja nende pindala on 3,2 ha. Tegemist on suhteliselt hiljuti rannavallidega merest eraldunud kinnikasvavate veekogudega. Rannikulõugaste ja neid ümbritsevate madalsoode potentsiaalseks ohuks on veekogude veetaseme tugev alandamine. Saare keskel paikneva ühe lõuka maksimaalset veetaset on otstarbekas reguleerida teistest erinevalt, kuna talviste tormidega on selle lõuka varasem väljavool rannavalliga sulgunud. Selle tagajärjel on lõuka veetase oluliselt tõusnud ja

üleujutanud lõuka ümber on kujunenud madalsoo. Praegu on soodest, läbi rannavallide, kaevatud kaks väljavoolu. Samas on vaja reguleerida järvikute veetaset, et ülevool ei uputaks soodega piirnevat mineraalmaad. Kaitsekorralduskava ühe tööna on vaja ekspertarvamust, kas on vaja veetaset reguleerida. Kaitsekorralduslike tööde edasisel planeerimisel oleks alust millele toetuda.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 3,2 ha üldise esinduslikkusega arvestatav (C).
Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüüp on säilinud 3,2 hektaril üldise esinduslikkusega arvestatav (C).
***Mõjutegurid ja meetmed*:** Elupaigatüübi seisund sõltub praegu looduslikest tingimustest. On vaja uurida veerežiimi reguleerimise võimalusi ja juba soostunud ala.

2.2.1.2. Karid (1170); LoD I; KE – ei; LoA – jah.
Karisid leidub Prangli saare lääneosas. Nende pindala ja paiknemine on kaardistamata. Karid pakuvad kaitse-, kude- ja toitumispaiku erinevatele kalaliikidele ning on olulised veelindude toitumisalad.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine. Ala suuruseks on märgitud Natura andmebaasis 490 ha.
Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüüp on säilinud.
***Mõjutegurid ja meetmed*:** Elupaigatüübi seisund sõltub looduslikest tingimustest ja ohustab eutrofeerumine. Säilimiseks ei ole vajalik tegevusi planeerida, kuna loodusalal toimuvad tegevused ei ohusta seda elupaigatüüpi.
+ Elupaigatüübi kaitse on tagatud kaitsekorraga.

2.2.1.3. Läänemere kesk- ja põhjaosa väikesaared ja laiud (1620); LoD I; KE – ei; LoA – jah.
Pindala 8,6 ha. Prangli saare lääneosas rannikumeres esineb mitmeid väikesaari. Saared on enamasti mere poolt üleujutatavad. Sageli kohtab roostunud rannaniite ja kohati ka väga kivist randa. Ainult Seinakari ja Tiirlood on 1–3 meetrit kõrged. Tiirloo keskosas kasvab väike männitukk. Saared on kattunud kõrge taimestikuga, mis vähendab kurvitsaliste pesitsusvõimalusi. Madala mereveeseisu ajal pääseb saarele tõenäoliselt rebane.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 8,6 ha ning esinduslikkusega hea (B).

Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal (8,6 ha) talle iseloomuliku kooslusega ning püsib elupaigatüübi hea (B) esinduslikkus.

Mõjutegurid ja meetmed:

- Ohuks kinnikasvamine.
- Linde ohustavad röövloomad, pesitsusperioodil ka saari külastavad inimesed.

Meede: Vajalik selgitustöö ja röövloomade arvukuse piiramine Prangli saarel.

Tulevikus vajalik puude väljaraie ja põõsaste harvendamine.

2.2.1.4. Läänemere kesk- ja põhjaosa rannaniidud (1630*); LoD I; KE – jah; LoA – jah.

Rannaniidud esinevad eelkõige Prangli saare lääneosas, kuid vähemal määral ka Aksi saare lõunaosas. Prangli loodusalal on 2010. aasta seisuga inventeeritud 110,7 ha rannaniite, millest 4,8 ha asub Aksi saarel. Eelkõige just Prangli saare rannaniite iseloomustab liigestatud mikroreljeef ja rändrahnude rohkus. Tänaseks on suur osa rannaniitudest saare lääne- ja edelarannal roostunud. Tihedad ja kõrged roostikud tungivad sageli metsapiirini. 2012. aastal oli Prangli saarel vaid kolm lehma, kes muidugi ei suuda takistada siinsete niitude roostumist. Seega on kunagised esinduslikud rannaniidud kas täielikult või osaliselt degradeerunud. Klassikalist madalmurust rannaniitu võib leida vaid väikesepinnaliste fragmentidena.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt pindalal 110,7 ha, millest 4,8 ha on esinduslikkusega väga hea (A) ja 105,9 ha hea (B).

***Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks*:** Rannaniit suurusega 4,8 ha Aksi saarel saavutab esinduslikkuse väärtusega väga hea (A) ja Prangli saarel 105,9 ha rannaniitu säilib esinduslikkusega väärtusega hea (B).

Mõjutegurid ja meetmed:

- Ohuks pilliroostumine ja võsastumine. Selle tagajärjel võib suur osa elupaigatüübist degradeerunud ja selle taastamiseks on vaja kariloomade arvu tõsta. Parema tulemuse saamiseks peaks nendest lambad moodustama 60–80%.

Meetmed: Vajalik paigutine roostiku tõrje, niitmine ja võsaraie.

Aksi saarel on vaja karjatuskoormust tõsta ja seda eelkõige lammaste arvu tõstmisega kuni 40.

2.2.1.5. Läänemere kesk- ja põhjaosa püsi-rohttaimestuga liivarannad (1640); LoD I; KE – jah; LoA – jah.

On levinud Prangli saare loode- ja kaguosas kogupindalal 30,3 ha. See elupaigatüüp esineb tavaliselt koos teiste rannikukooslustega. Kohati esineb ranna ülemises osas alasid, kus taimkate on mikroreljeefist tingituna mosaiiksem, kuid sarnaneb taimede poolest eelmisega. Olulise osa nüüdisranna madalamast osast võtab enda alla lahtine liiv, kus esinevad elupaigana ka üheaastase taimestuga rannavallid. Liikidest kohtab randmaltsa, merisinepit jt, kelle kasvukoht on seotud siia paisatud adruga. Nii nagu mujalgi Eesti rannikualadel, kasvavad taimed neis kõigis üksikute kogumike või koosluste fragmentidena ning liigilkoosseisult on nende taimestik väga sarnane.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 30,3 ha ning esinduslikkusega hea (B).

Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 30,3 ha talle iseloomuliku kooslusega ning esinduslikkusega hea (B).

Mõjutegurid ja meetmed: Tormide ja ekstreemsete veetaseme tõusude tõttu on elupaigatüüp kergesti haavatav. Kuna need on looduslikud protsessid, mis mõjutavad ranniku pioneerkooslusi, siis selle muutmiseks tegevusi ei planeerita.

- Ohustada võib intensiivistuv randade kasutamine rekreatsiooni eesmärgil ja mootorsõidukitega sõitmine väljaspool teid. Tallamisõrnadel liivarandadel sõitmine väljaspool teid kahjustab oluliselt elupaikade looduslikku seisundit ja suurendab häiringuid.

Meede: Kahjustuste ennetamiseks vajalik selgitustöö, seda ülesannet täidavad loodusalale paigaldatavad suured infotahvlid.

2.2.1.6. Rohttaimedega kinnistunud rannikuluited ehk hallid luited (2130*); LoD I; KE – ei; LoA – jah.

2010. aastal kaardistati rannikuluiteid Prangli kagurannikul 8,5 ha suurusel alal. Saare loodeosas olev 2001. aastal määratletud elupaigatüüp kuivad liivanõmmed kanarbiku ja kukemarjaga (2320) arvati elupaigatüübi hallid luited (2130*) hulka kuuluvaks. Siin kohtab mitmeid kõrrelisi (liiv-aruhein, võnkvars), tiheda vaibana kasvavaid samblaid (punaharjak, liivhärmik) ja samblikke (mitmed poro- ja põdrasamblikud). Kagurannikul on tegemist elupaigatüübi esindusliku alaga.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 8,5 ha ning esinduslikkusega hea (B).

Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 8,5 ha talle iseloomuliku kooslusega ning esinduslikkusega arvestatav (C).

Mõjutegurid ja meetmed:

- Ohuteguriks on mändide pealekasv.
- Samuti intensiivistuv randade kasutamine rekreatsiooni eesmärgil. Kooslust kahjustavad mootorsõidukid.

Meetmed: Vajalik on planeerida mändide väljaraiet, reguleerida külastajate liikumist liikumisradade planeerimise ja tähistamisega. Kahjustuste ennetamiseks vajalik selgitustöö, seda ülesannet täidavad alale paigaldatavad suured infotahvlid ja planeeritav õpperada.

2.2.1.7. Leostunud kinnistunud luited hariliku kukemarjaga (*Empetrum nigrum*) **ehk rusked luited kukemarjaga (2140*)**; LoD I; KE – jah; LoA – jah.

Elupaigatüüp 0,6 ha esineb Prangli kaitseala kaguosas. Siin kohtab kukemarja laike, mis vahelduvad kõrreliste ja samblike kasvualaga. Alal kasvab noori mände. Rusked luited on Pranglil II kaitsekategooria seeneliigi liiv-maakeele elupaigaks. Rusked luited kukemarjaga on laialt levinud ja iseloomulikud Aksi saarele (3,0 ha). Kukemarja kogumikke leidub väga laialdasel alal, kuid tavaliselt domineerib kadastik ja kukemari kasvab selle all. Saare põhjapoolse osa lääneranniku kasvab näiteks puhtkadastik, kus ligikaudu 50% kadakate alusest maapinnast on kaetud kukemarjakooslusega. Kuigi kooslus on saarel laialt levinud, leidub klassikalist pilti vaid paiguti. Kuna on tegemist Eestis haruldase elupaigatüübiga, on selle säilitamiseks vaja teha suuri jõupingutusi.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi pindala suurenemine praegusest 3,6 hektarist vähemalt 2,0 hektari võrra ning esinduslikkuse säilitamine väga heana (A).

Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 3,6 ha talle iseloomuliku kooslusega ning säilitatud on esinduslikkus hea (B).

Mõjutegurid ja meetmed:

- Ohustab kadakate pealekasv, oletatakse lihaveiste kahjustav mõju.
- Prangli saarel kahjustab kooslust mootorsõidukid ja mändide levik kasvualale.

Meede: Vajalik on planeerida kadakate ja noorte mändide väljaraiet.

2.2.1.8. Atlantilise, kontinentaalse ning boreaalse piirkonna metsastunud luited ehk metsastunud luited (2180); LoD I; KE – jah; LoA – jah.

Nimetatud elupaigatüüp eristub suure alana Prangli saare idaosas 144,9 ha suurusel pindalal. Sellele elupaigatüübile on iseloomulikud erineva vanusega (60–80 a) männikud, kuid esineb ka tunduvalt nooremaid metsaosi. Metsatüüpidest valitsevad samblikumännikud, esineb ka pohlamännikuid. Samblikumännikud kuuluvad tallamisõrnade metsade hulka (külastusnorm 1 in/ha), pohlamännikud aga keskmise taluvusega metsade hulka (5 in/ha). Seega sõltub elupaiga säilimine inimtegevusest. Elupaigatüübi seisund on kohati halb. Kahjustusi põhjustavad mootorsõidukid, mis on eriti ilmne luitenõlvadel. Lõhutud pinnas loob eeldused erosiooni tekkeks. Metsastunud luidete elupaigatüüp on üks väheseid metsaelupaigatüüpe, kus loodussõbralik ja koosluse tasakaalu säilitav raie on aktsepteeritav. Metsastunud luidete hoolduseks ja seisundi parandamiseks võib osutuda vajalikuks noorte kuuskede alusmetsa hõredana hoidmine. Raiutakse arvestades vanade mändide valgustingimuste hoidmise ja parandamise vajadusega (mändide võrasse kasvavate kuuskede mõjul vanad männivõrad laasuvad).

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 144,9 ha ning üldise esinduslikkusega väga hea (A).

Oodatavad tulemused kaitsekorraldusperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 144,9 ha talle iseloomuliku kooslusega ning säilib elupaigatüübi hea (B) esinduslikkus.

Mõjutegurid ja meetmed:

- Tulekahju tekkimise võimalus.

Meede: Vajalik teavitus- ja ennetustöö.

2.2.2. Nõmmed, liivikud ja kadastikud

Hariliku kadaka (*Juniperus communis*) kooslus nõmmedel ja karbonaatse mullaga rohumaadel (5130) ehk kadastikud; LoD I; KE – jah; LoA – jah.

Tegemist on elupaigatüübiga, mis on levinud nii niiskematel kui ka kuivadel kasvukohtadel. Kadastikud on tihedad, taimestikuga häile esineb suhteliselt vähe. Kadastikud kasvavad põhiliselt Prangli saare edelaosas (42,7 ha). Aksi saarel leidub teda kõikjal, kus on vähegi kasvuks sobivat pinnast (18,8 ha). Kadastike üldpindala on 61,5 ha. Juhul kui kadastik on juba suures osas läbi kasvanud männi või kasega, mille turbes on kadakad nõrgaks jäänud ja ala säilitamine kadastikuna on väga töömahukas, siis on mõttekas jätta ala looduslikule arengule.

Nii kujuneb välja uus metsakooslus. Kadastik ei ole selline elupaigatüüp, mille säilitamine kõikjal on esmane ülesanne, sest tegemist on meil laialt levinud kooslusega. Kadastikul on aga oluline roll täita maastike ilmestajana ja pakkuda soodsaid elutingimusi värvulistele.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilimine vähemalt samal pindalal 61,5 ha ja esinduslikkus on hea (B). Kadastikud rikastavad endiselt maastikupilti.
Oodatavad tulemused kaitsekorralduseperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine talle iseloomuliku kooslusega 61,5 ha ja esinduslikkusega arvestatav (C).
Mõjutegurid ja meetmed:
- Ohustab metsastumine.

Meetmed: Vajalik hooldustegevus on mändide ja kaskede väljaraie, kadastike hõrendamine ja karjatamine.

2.2.3. Sood

Aluselised ja nõrgalt happelised liigirikkad madalsood (7230); LoD I; KE – jah; LoA – jah.
Levinud Aksi saare keskosas ja nende pindala on 12,0 ha. Soo on tekkinud pärast inimeste lahkumist saarelt, kui alal lõppesid kuivendustööd. Veel eelmise sajandi alguses oli siin kaskedega heinamaa. Nüüd on siin tekkinud liigirikas madalsoo kooslus, mis on taolisel väikesaarel väga eriline. Ala potentsiaalseks ohuks on veetaseme tugev alandamine. Uudo Timmi (2011) arvates võiks saare keskel paikneva ühe lõuka maksimumveetaset siiski erandina teistest reguleerida. Kindlasti aga mitte ala kuivendada. Talviste tormidega on lõuka varasem väljavool rannavalliga sulgunud, selle tagajärjel on lõukas veetase oluliselt tõusnud ning lõuka ümber on kujunenud madalsoo. Aksi saarel on üheks kaitse-eesmärgiks liigirikka madalsoo kaitse. Praegu on läbi rannavallide kaevatud kaks väljavoolu, mille kaudu soodest vesi välja voolab. Samas on vaja veetaset reguleerida ka järvikutes, et kõrge veetase ei uputaks soodega piirnevat mineraalmaad. Kaitsekorralduskava ühe tööna on veetaseme reguleerimise vajaduste ja võimaluste kohta ekspertarvamust.

Pikaajaline kaitse-eesmärk: Elupaigatüübi säilitamine samal pindalal 12,0 esinduslikkusega hea (B).
Oodatavad tulemused kaitsekorralduseperioodi lõpuks: Elupaigatüübi säilimine. Üleujutuse reguleerimine ja kooslusele soodsa seisundi tagamine. Säilimine vähemalt samal pindalal 12,0 ha esinduslikkusega hea (B).

Mõjutegurid ja meetmed: Võib ohustada võsastumine ja paigutine puude pealetung. Vajalik on uurida veerežiimi reguleerimise võimalusi ja vajadust, samuti kinnikasvamise reaalset ohtu.

3. ALA JA SELLE VÄÄRTUSTE TUTVUSTAMINE NING KÜLASTUSKORRALDUS

Loodusala loodusväärtuste tutvustamine on seotud eelkõige turismiga. Selleks on nii matkad kui ka Aksi saare külastamine mootorpaatidega. Suvel on tallamisõrnade koosluste, eelkõige luidete, külastuskoormus kõrge. Täpsemad andmed külastajate arvu kohta puuduvad. Külastuskoormust ei ole vaja vähendada, kuid on vajalik selle suunamine ja reguleerimine. Alates 2012. a on Pranglil loodusmuuseum.

3.1. Visioon ja eesmärk

Pikemas perspektiivis on vaja saavutada võimalus, et külastajad liiguksid luitealal (nii avatud kui metsastunud) ainult tähistatud liikumisradadel.

Kaitsekorraldusperioodi lõpuks on jõutud järgmiste tulemusteni:

- kaitseala vööndid on tähistatud;
- planeeritud ja märgistatud on liikumisrajad;
- paigaldatud on 5 suurt infostendi;
- valminud on luitekooslusi tutvustav õpperada Prangli saare kaguosas.

3.2. Tähistus

Praegu on loodusobjektide tähistus ebapiisav, puuduvad vajaliku teabega infostendid. Liikumine on reguleerimata, eriti tähtis on see mootorsõidukite puhul. Loodusalal on praegu reaalselt olemas kaks Prangli maastikukaitseala piiranguvööndi tähist.

4. KAVANDATAVAD KAITSEKORRALDUSLIKUD TEGEVUSED JA EELARVE

4.1. Seired, uuringud

Veetaseme reguleerimine Vajalik on ekspertarvamus Aksi saare elupaigatüüpide rannikulõukad (1150*) ja liigirikkad madalsood (7230) kõrge veetaseme mõjust kooslustele ja selle reguleerimise võimalusi. Hooldustöö seisneks soostunud aladel sobiva veetaseme säilitamises. Sellele tegevusele peab eelnema reguleerimisvõimaluste väljaselgitamine ja selle järgneb praktiline teostamine. Hinnanguline maksumus 1 500 eurot. II prioriteet. **Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.2. Elupaigatüüpide taastamine ja hooldus

Prangli loodusala kaitse-eesmärgiks on kaitsta 11 erinevat elupaigatüüpi, millest 4 on esmatähtsad. Hooldus- ja taastamistööde vajadus puudub järgmistel elupaigatüüpidel: rannikulõukad, karid, püsitaimestuga liivarannad, väikesaared ning laiud. Hooldustegevused on seotud järgmiste elupaigatüüpidega: rannaniidud, hallid luited, rusked luited kukemarjaga, kadastikud ja liigirikkad madalsood.

4.2.1. Rannaniitude (1630*) hooldamine

Kaitsealal esineb niiduala pindalaga 110,7 ha, millest 4,8 ha on esinduslikkusega väga hea (A) ja 105,9 ha hea (B). Koosluse hooldamisel tuleb lähtuda aru- ja soostunud niitude hoolduskavas toodud juhistest (Mesipuu, 2011).

Hoolduse puhul on tegu I prioriteeti kuuluva tegevusega. Tegevuse korraldajaks on KeA.

4.2.2. Hallide luidete (2130*) hooldamine

Elupaigatüüp esineb Prangli saare kaguranniku mereäärsetel luidetel, kuid ka saare loodeosas. Saare kaguosas on tegemist selle elupaigatüübi väga esindusliku alaga. Kuna neid kahte ala ohustab paigutine kinnikasvamine, siis on vajalik piirata mändide levikut. Tegevus on oluline, kuid mitte väga töömahukas, sest suurem osa alast on puudeta. Piisab kahekordsest mändide väljaraiest kaitsekorraldusperioodi jooksul. Raietööde planeerimisel tuleb kinni pidada järgmistest nõuetest. Välja tuleb raiuda kõik kuni 30 aastased puud. Juhul kui tegemist on

juba kujuneva metsaalaga, siis võib osa puid alles jätta, kuid nii, et ala liitus ei oleks suurem kui 0,1. Raietöid tuleb teostada sügistalvisel perioodil, kui tuleohtlik periood on läbi. Raiejäätmed tuleb põletada. Eesmärgiks on esindusliku elupaigatüübi kaitsmine ja miljööväärtuslike avatud maastike säilitamine. Raiet teostatakse nelja aastase intervalliga. Töö hinnanguline maksumus on 2000 eurot. **Koosluse hooldamine on I prioriteedi tegevus. Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.2.3. Rusked luited kukemarjaga (2140*) taastamine

Pranglil ohustab elupaigatüüpi paigutine kinnikasvamine, nii tuleb piirata mändide kui ka kadakate levikut alal. Tegevus ei ole töömahukas, kuna põhiline osa alast on puudeta. Piisab ühekordsest puude ja põõsaste väljaraiest kaitsekorraldusperioodi jooksul. Töö hinnanguline maksumus on 500 eurot. **Koosluseosa taastamine on II prioriteedi tegevus. Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.2.4. Rusked luited kukemarjaga (2140*) hooldamine

Esinduslikud elupaigad paiknevad põhiliselt Aksi saarel (3,0 ha). Alles kujunemisjärgus luiteid esineb ka Prangli saare kaguosa luitelisel alal (0,6 ha).

Aksi saarel kuulub hooldustööde hulka eelkõige karjatamine. **Hoolduse puhul on tegu I prioriteeti kuuluva tegevusega. Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.2.5. Kadastikud (5130) hooldamine

Aksi saarel leidub kadakat kõikjal. Aksi saarel piirdub kadastike hooldus karjatamise jätkamisega (18,8 ha). Tulevikus võib osutuda vajalikuks kadastike hõrendamine saare loodeosas, kui karjatamine ei taga vajalikku tulemust (liitus 0,3–0,8). Kadakatega niitude karjatamise korral on võimalik taotleda tõetust 250 eurot hektari kohta.

Pranglil kasvavad kadastikud põhiliselt saare edelaosas (42,7 ha). Kadastik ei ole selline elupaigatüüp, mille säilitamine kõikjal on esmane ülesanne, sest tegemist on meil laialt levinud poolloodusliku kooslusega. Kadastike säilitamine on oluline eelkõige maastikuilme ja looduse mitmekesisuse seisukohalt. Prangli saarel on vaja kadastikes teostada eelkõige puude väljaraie (põhiliselt mänd), kuid hiljem kui saarel tekivad vastavad võimalused siis alustada ka karjatamistöödega. Juhul kui alal toimub karjatamine, siis kariloomad hoiavad kadastike alad avatuna. Kadastike hooldustööd toimuvalt vastavalt hooldustööde juhendile. Kadastike hooldamiseks on võimalik saada toetust vastavalt selle tihedusele. Kadastikest raiutakse välja

kõik puud, eelkõige männid, vanusega kuni 30 a. Kadastike loetakse hoolduskõlblikeks, kui sealsete puittaimede liituvus on suurem kui 0,5. Kui kadakad ja muu puittaimestik kasvavad nii, et ala on takistusteta ülepinnaliselt hooldatav ning on olemas niidule omane rohttaimestik, võib liituvus olla suurem kui 0,5. **Tegu I prioriteeti kuuluva tegevusega. Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.3. Taristu

Külastuskoormust ei ole vaja saartel vähendada. Vajalik on tõsta külastajate teadlikkust loodusväärtuste kohta, millised tegevused väärtusi ohustavad ning suunata liikumine eemale tallamisõrnadest aladest. Kaitsekorralduskavaga ei planeerita uusi suplus- ega puhkekohti, ka mitte Aksi saarele, kuna nende korrashoid on kulukas ja puudub ka vajadus.

4.3.1. Infotahvlid liikumisala kohta ja luiteala tutvustava õpperaja planeerimine

Saarel pakutakse mitmes külastuskohas transporditeenust auto või ATV-ga. Prangli saare lõunaosa luiteala kaitseks on vajalik tellida projekt, millega määratletakse liikumisalad nii jalgsi liikujatele kui mootorsõidukitele. Samuti tuleb rajada teede ja radade sulgemiskohad ning teeviidad. Projekti teiseks oluliseks ülesandeks on luiteala tutvustava õpperaja planeerimine, selle mahamärkimine, infoaluste (5–7 tk A-4) ja infotahvli (80x60 cm) koostamine. **Töö hinnanguline maksumus on 4500 eurot. II prioriteet. Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.3.2. Loodusala tutvustavad infotahvlid

Loodusala tutvustavate infotahvlite koostamine, valmistamine ja paigaldamine. Kokku tuleb valmistada ja paigaldada 5 katusealusega infotahvlit (Joonis 4–6). Teavitav tekst koostada kolmes keeles. **Kogumaksumus on hinnanguliselt 4000 eurot, II prioriteet. Tegevuse korraldajaks on KeA.**

4.3.3. Tähistamine

Kaitstava ala välispiiri ja Prangli maastikukaitseala vööndite tähistamiseks paigaldatakse kokku Prangli saarele 6 (Joonis 4–5) ja Aksi saarele 1 keskmise suurusega tähis (Joonis 6). Kaitseala tuleb tähistada vastavalt Keskkonnaministri määrusele „Kaitstava loodusobjekti tähistamise kord ja tähised". Töö hinnanguline maksumus on 700 eurot. **Tegemist on**

ennetava ja informeeriva tegevusega eelkõige külastajate jaoks, II prioriteet. Teostaja RMK.

4.3.3.1. Tähiste hooldus.

Vajadusel tuleb hooldada ja asendada olemasolevad kaitseala ja sihtkaitsevööndit märgistavad tähised. **Tähiste korrashoiu eest vastutab RMK. Tähiseid hooldatakse jooksvalt, II prioriteet.**

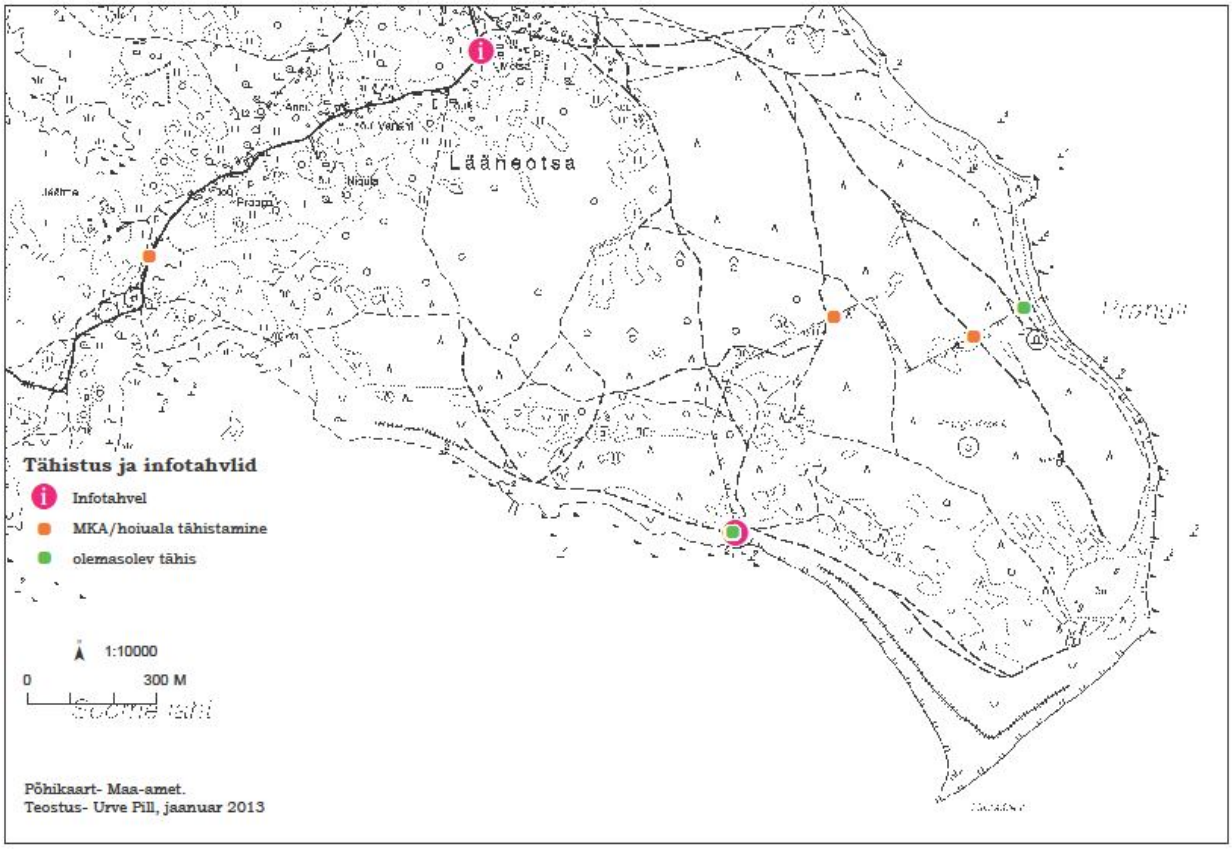

Joonis 4. Tähised ja infotahvlid Prangli kaguosas.

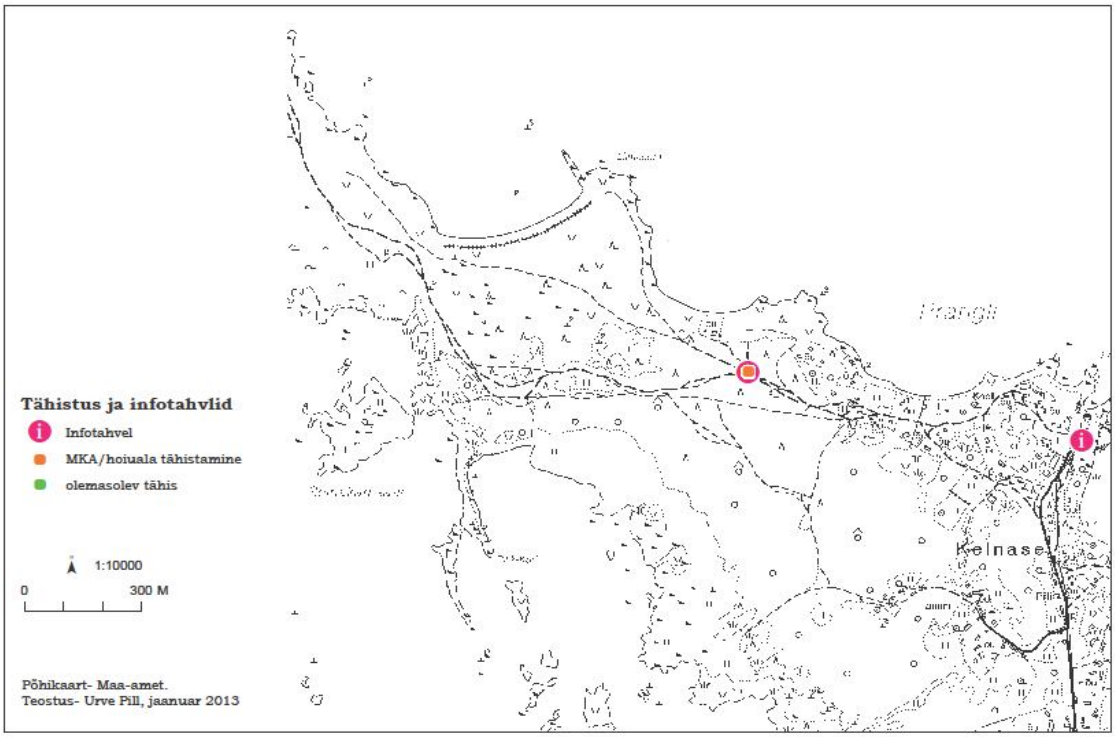

Joonis 5. Tähised ja infotahvlid Prangli loodeosas.

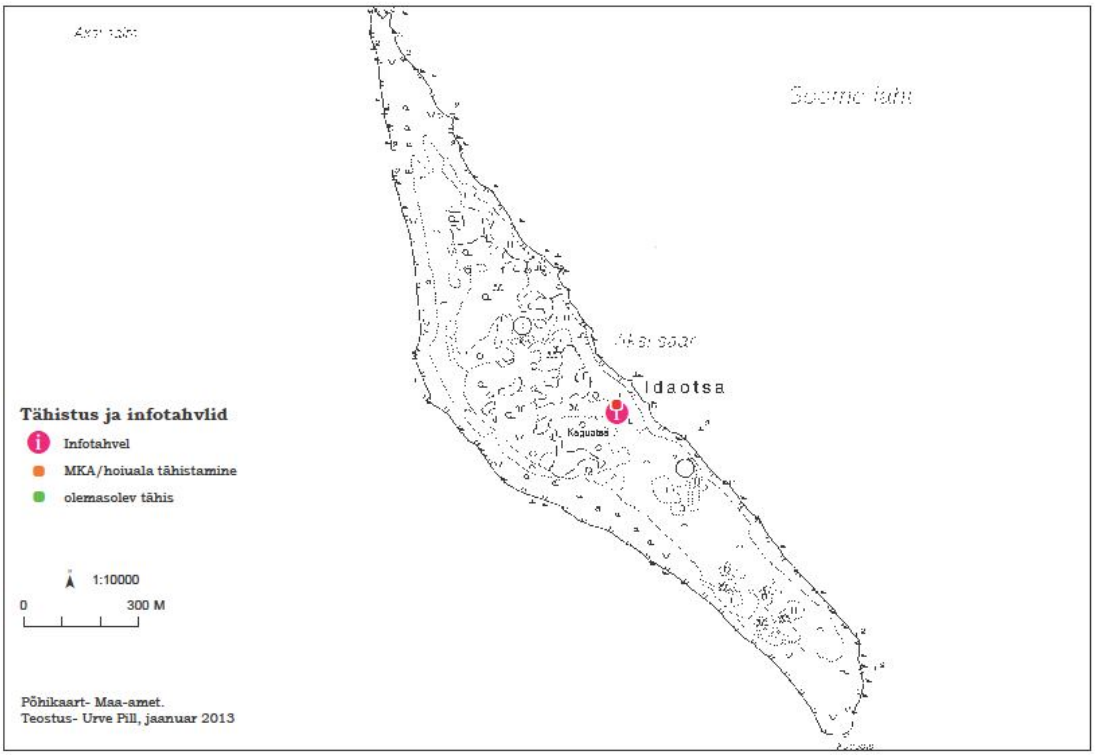

Joonis 6. Tähised ja infotahvlid Aksil.

4.3.5. Infopäeva korraldamine

Infopäeva korraldamine loodusala loodusväärtuste, ohufaktorite ja hooldustoetuste kasutusvõimaluste tutvustamiseks maaomanikele. Infopäev peaks toimuma suvel, et oleks võimalik teha ka retk loodusesse koos eriala spetsialistidega (botaanik, loodushoiutööde koordineerija). **Maksumus 500 eurot, II prioriteet.**

4.3.6. Tegevuskavad ja eeskirjad

Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine ja kava uuendamine

Käesoleva kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine teostatakse 2020. aastal ning tulemuslikkuse hindamine, kava täitmise analüüs ning uue kava koostamine viiakse läbi 2025. aastal.

Tegevus aitab kaasa kõikide kaitsekorralduskavas kirjeldatud väärtustega seotud eesmärkide saavutamisele. **Tegemist on I prioriteedi tööga, mida korraldab KeA 2020. ja 2025. aastal.**

4.4. EELARVE

Tabelis on tegevused jaotatud vastavalt tegevuse olulisusele järgmistesse prioriteetsusklassidesse:

1) esimene prioriteet – hädavajalik tegevus, milleta kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu, see on väärtuste säilimisele ja toimiva ohuteguri kõrvaldamisele suunatud tegevus; kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamiseks vajalik tegevus;

2) teine prioriteet – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;

3) kolmas prioriteet – soovituslik tegevus ehk tegevus, mis aitab kaudselt kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

Tabel 2. Tegevuskava, eelarve ja ajakava

Ptk	Tegevuse nimetus	Tegevuse tüüp	Korraldaja	Prioriteet	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Tegevuse maksumus kokku
					Summad sadades eurodes										
Inventuurid, seired, uuringud															
4.1	Aksi saarel soostunud ala (rannikulõukad, madalsoo) veetaseme reguleerimise ekspertarvamuse koostamine	Uuring	KeA	II					15						15
Hooldus-, taastamis- ja ohjamistegevused															
4.2.1	Rannaniidu hooldustöö 110,7 ha.	Hooldustegevus	KeA/H	I	941,8	941,8	941,8	941,8	941,8	941,8	941,8	941,8	941,8	941,8	9418
4.2.2	Hallid luited 8,5 ha, mändide väljaraie.	Hooldustegevus	KeA/H	I				10				10			20
4.2.3	Rusked luideted kukemarjaga taastamine 0,6 ha, mändide väljaraie.	Koosluse taastamistöö	KeA/H	II		1,08									1,08
4.2.4	Ruskete luidete kukemarjaga hooldamine 3,0 ha	Koosluste hooldamistööd	KeA/H	I	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	2,55	25,5

4.2.5	Kadastike hooldamine 61,5 ha. Puude väljaraie.	Koosluse hooldamistööd	KeA/H	I	28,2	28,2	28,2	105,06	28,2	28,2	28,2	105,06	28,2	28,2	512,58
Loodusõppe- ja puhkemajanduslikud tegevused															
4.3.1	Tööprojekti tellimine külastuskoormuse reguleerimiseks luitealadel. Liikumisradade ja luidete õpperaja planeerimine ja väljaehitamine (infotahvlite koostamine, teostamine ja paigaldamine, liikumisradade tähistamine).	Loodusõppe ja puhkemajanduslik tegevus	KeA/H	II				45							45
4.3.2	5 infotahvli loodusala tutvustava teksti koostamine (kolmes keeles). Katusealusega infoaluse valmistamine, paigaldamine	Loodusõppe- ja puhkemajanduslik tegevus	KeA	II					40						40
Tähistamine															
4.3.3	Loodusala välispiiri ja vööndite tähistamine. Paigaldatakse 7 LK tähist.	Tähistamine	RMK	II				7							7
4.3.4	Tähiste hooldus	Hooldustegevus	RMK	II				5			5				10
Kavad eeskirjad															

4.3.6	Kaitsekorralduskava tulemuslikkuse hindamine ja kava uuendamine	Kavad	KeA	I						20					20
Kaitseala tutvustamine ja keskkonnaharidus															
4.3.5	Infopäeva korraldamine maaomanikele toetuste olemasolu ja nende kasutamisvõimaluste kohta koos ala loodusväärtuste tutvustamisega	Teavitus	KeA	II			5								5
	KOKKU														10 119,16

KeA keskkonnaamet

RMK Riigimetsa Majandamise Keskus

H huvilised

5. Kaitsekorralduse tulemuslikkuse hindamine

Kaitsekorralduskava on koostatud 10 aastaks (2016–2025). Kaitsekorraldusmeetmete tulemuslikkuse hindamiseks tuleb dokumenteerida kõik kaitsealal läbiviidavad kaitsekorraldusliku iseloomuga tööd ja tegevused. Kaitsekorraldusperioodi keskel ja lõpuks koostatakse kaitsekorralduse tulemuslikkuse analüüs.

Käesoleva kaitsekorralduskava tulemuslikkuse vahehindamine teostatakse 2020. aastal ning kava täitmise analüüs 2025. aastal. Kaitsekorralduskava täitmise analüüs on ühtlasi ka aruanne selle täitmise efektiivsuse osas.

Koosluste seisundit hinnatakse nende säilimiseks vajaliku kaitsekorra tagamise ning nende elupaikade looduskaitselise seisundi määratlemise läbi. Pool-looduslike koosluste puhul on tulemuslikkuse hindamise kriteeriumiks hooldatavate koosluste pindala ja esinduslikkus. Kaitsekorraldus on olnud tulemuslik, kui on säilinud või suurenenud väärtuslike elupaigatüüpide pindala ja esinduslikkus jäänud samale tasemele või tõusnud.

Kaitsekorraldusperiood on olnud edukas, kui on rakendatud ja teostatud kaitsekorralduskavas planeeritud kaitsekorralduslikud tegevused. Kaitseväärtuste säilimise osas tuleb kaitsekorraldusperioodi tulemuslikkuse hindamise aluseks võtta tabelis 3 toodud näitajad.

Tabel 3. Kaitsetegevuste tulemuslikkuse hindamise indikaatorid ja kontrollväärtused

Jrk	Väärtus	Indikaator	Kriteerium	Tulemus	Selgitus
2.2.1.4	**Rannaniidud (1630*)**	Pindala, seisund	110,7 ha millest 105,9 ha on esinduslikkusega hea (B) ja 4,8 ha arvestatava esinduslikkusega (C) Aksi saarel.	110,7 ha A-C, millest 4,8 ha on esinduslikkusega väga hea (A) ja 105,9 ha hea (B).	Oluline tegevus, kuid sõltub otseselt arengutest, mis on seotud karjatamisega. Kui karjakasvatus ei hakka saarel arenema, siis jääb see

					eesmärk täitmata. Kuna hooldustöid niitmise või võsaraie teel ei ole mõtet alustada, kui ei järgne piisava koormusega karjatamist.
2.2.1.6	**Hallid luited (2130*)**	Pindala, seisund	8,5 ha, esinduslikkusega (C)	Elupaiga säilimine vähemalt samal pindalal talle iseloomuliku kooslusega ning saavutatud on elupaiga hea (B) esinduslikkus. Teostatud on männi väljaraie ja vähenenud on pinnase kahjustamine.	Loodusala üks tähtsamaid elupaigatüüpe, oluline on kõik plaanitud tegevused ellu viia.

2.2.1.7	**Rusked luited hariliku kukemarjaga (2140*)**	Pindala, seisund	3,6 ha, selle esinduslikkus A	Elupaik on säilinud ja pindala suurenenud 2,0 ha võrra ja seda Prangli luiteala baasil. Elupaiga säilimine on tagatud talle iseloomuliku kooslusega ning saavutatud on selle väga hea (A) esinduslikkus.	Rusked luited kukemarjaga säilib Aksi saarel karjatamise läbi, Prangli saarel toimub paigutine männi väljaraie ja tagatakse koosluse laienemine naaberaladele. Selle tulemusena väheneb elupaigatüübi hallid luited pindala.
2.2.1.8	**Metsastunud luited (2180)**	Pindala, seisund	144,9 ha, esinduslikkusega hea B	On säilinud vähemalt samal pindalal ja esinduslikkusega A.	Seisundit võib mõjutada tulekahju
2.2.2	**Kadastikud (5130)**	Pindala, seisund	61,5 ha esinduslikkusega (C)	On säilinud 61,5 ha esinduslikkusega B. Teostatud on mändide väljaraie ja alustatakse kadastike hõrendamisega.	Oluline tegevus, kuid sõltub otseselt arengutest, mis on seotud karjatamisega. Kui karjakasvatus ei hakka saarel arenema, siis jääb see eesmärk täitmata. Kuna kadastike harvendamist ei ole mõtet alustada, kui ei

					järgne piisava koormusega karjatamist. Igal juhul tuleb teostada mändide väljaraiet, et kadastikud ei metsastuks ja säiliks võimalus nende taastamiseks, hooldamiseks.
2.2.3	**Liigirikkad madalsood (7230)**	Pindala seisund	12,0 ha, esinduslikkus (B)	Elupaiga säilimine vähemalt samal pindalal (12,0 ha) ning üldise looduskaitselise esinduslikkus (B). Niiskusrežiim ei ole halvenenud ja liigirikkus ei ole vähenenud. Toimib veetaseme reguleerimine ja soostumisprotsess stabiliseerub.	Oluline on madalsoo arengu looduslike protsesside jätkumine, iseloomuliku liigi rootsi kukitsa säilimine, isendite arvu suurenemine
3.1	**Prangli piiranguvööndi liikumisradade planeerimine ja**	Projekti koostamine, teostamine	Projekt on teostaud vastavalt nõuetele ja reaalsetele vajadustele.	Projekt on koostud ja vastavalt sellele liikumisrajad planeeritud, tähistatud ja luidete	Projekteerimine ja teostamine on planeeritud ühe tegevusena, et protsess ei veniks ja projekteerija

	õpperaja valmimine			loodusõpperada valminud	saaks töö ka oma plaanide järgi teostada.
3.1	**Infotahvlite koostamine ja valmistamine.**	Infotahvel, alus	Koostatud ja teostaud on 5 infostendi suurusega 80x60 cm ja 5 katusega infoalust	Koostatud ja teostaud on 5 infostendi suurusega 80x60 cm ja 5 katusega infoalust	Infotahvlitel on lisaks eesti keelele ka tekst kokkuvõtvalt inglise ja vene keeles.
3.1	**Infopäeva korraldamine**	Läbiviimine	Infopäev on korraldatud,	Osaleb vähemalt 30 osavõtjat	Korraldada suveperioodil Prangli saarel

6. KASUTATUD KIRJANDUS

1. Euroopas väärtustatud elupaigad Eestis. 2004. Eesti Keskkonnaministeerium
2. Harju maakonna Prangli valla maaüksuste nimekiri. 1938. Katastri Amet.
3. Klimenko, K. 2005. Prangli maastikud ja nende muutumine 20. sajandil. Eesti Geograafia Seltsi aastaraamat. 35 kd, Eesti Entsüklopeediakirjastus, Tallinn, 197–210.
4. Käärt, K. 2012. Landscapes of North Estonian islands and their changes in the 20th century. In: Estonia. Geographical studies 11. (eds. Raukas, A., Kukk, K., Vaasma, T). Estonian Academy Publishers. Tallinn, 78-94.
5. Paal, J. 2007. Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat. Tallinn.
6. Pärandkoosluste Kaitse Ühing. 2010. Juhend loodusdirektiivi I lisa poollooduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks. Töövõtulepingu aruanne.
7. Ratas, U., Rivis, R., Käärt, K. 2008. Changes of coastal dune landscapes in Estonia. Metsanduslikud Uurimused (Forestry Studies) 49, 59-70.
8. Ratas, U., Truus, L. 2005, 2010. Prangli maastikukaitseala Prangli saare elupaigatüüpide inventuur. TLÜ Ökoloogia Instituut. Lepinguline töö. Keskkonnaamet.
9. Rünk, K. 2001. Põhja-raunjalg. Kaitse tegevuskava. Magistritöö. Tartu.
10. Timm, U. 2011. Ekspertarvamus Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõule. Lepinguline töö. Keskkonnaamet.
11. Truus, L. 2009. Aksi saare taimkatte seisund ja karjatamise mõju hinnang 2009. Ekspertarvamus. Keskkonnaamet.
12. Varep, E. 1970. Prangli – kalurite saar. Eesti loodus, 6, 346–349.
13. Viimsi Vallavolikogu. 2007. Prangli saare arengukava.

7. LISAD

Lisa 1

Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu

Kaitsekorraldus hoiualadel vastavalt looduskaitseseaduse paragrahvidele 14 ja 32.

Lisa 2

Prangli maastikukaitseala kaitsekorra muutmise ettepanekud

Lisa 3

Väärtuste koondtabel

Lisa 4

Avalikustamise materjalid

Lisa 5

Fotogalerii loodusala väärtustest ja ohuteguritest.

Lisa 1

Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu

Määrus kehtestatakse looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk
ÜLDSÄTTED

§ 1. Prangli maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Prangli maastikukaitseala[2] (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eesmärk on kaitsta:

1) maastikku, looduslikke ja poollooduslikke kooslusi ning kaitsealuseid liike;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7−50) nimetab I lisas. Need on rannikulõukad (1150*)[3], rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), hallid luited (2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), kadastikud (5130) ja liigirikkad madalsood (7230);

3) liiki, mida Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv nr 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) nimetab I lisas. See liik on merikotkas (*Haliaeetus albicilla*).

(2) Kaitsealune maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele sihtkaitsevööndiks ja piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal kehtivad looduskaitseseaduses sätestatud piirangud käesolevas määruses sätestatud erisustega.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Harju maakonnas Viimsi vallas Prangli ja Aksi saarel Idaotsa külas.

(2) Kaitseala välis- ja vööndite piir on esitatud kaardil määruse lisas[4].

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas[5] on esitatud põhjendused:

1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;

2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;

3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;

4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiri kulgemise kohta;

5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk
KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida, püüda kala, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal.

(2) Telkimine ja lõkke tegemine on lubatud kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud.

(3) Sõidukiga sõitmine on lubatud teedel, jalgrattaga ka radadel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ja kaitse-eeskirjaga lubatud töödel.

(4) Kaitsealal on lubatud mootorita ujuvvahendiga sõitmine.

(5) Kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud Aksi sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 31. juulini.

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;

2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;

3) kehtestada detail- ja üldplaneeringut;

4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist; sealhulgas lubada püstitada või laiendada lautrit või paadisilda;

5) anda projekteerimistingimusi;

6) anda ehitusluba;

7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;

8) jahiulukeid lisasööta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste ning merikotka elu- ja pesitsuspaiga kaitseks.

(2) Kaitsealal on Aksi sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk

Sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on looduslike ja poollooduslike koosluste ning merikotka elu- ja pesitsuspaiga kaitse.

§ 10. Lubatud tegevus

(1) Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

1) rohkem kui 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud, ning rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas;

2) hooldustööd kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks;

3) koosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile;

4) poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus;

5) olemasolevate rajatiste, sh tuletorni ja kraavide hooldustööd ning uute rajatiste püstitamine kaitseala tarbeks;

6) pilliroo ja adru varumine.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

1) majandustegevus;

2) loodusvarade kasutamine.

4. peatükk

PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

(1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

(2) Kaitsealal on Prangli piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on rannikukoosluste, luitemetsade ja maastiku kaitse.

§ 14. Lubatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on lubatud:

1) majandustegevus, arvestades käesolevas määruses sätestatud erisustega;

2) kuni 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas;

3) rajatise püstitamine kaitsealal asuva kinnistu või kaitseala tarbeks, arvestades § 6 punktides 3–7 sätestatut.

(2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud lageraie kuusikutes langi pindalaga kuni 0,5 ha ning turberaie langi pindalaga kuni 4 ha, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus.

§ 15. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis poollooduslike koosluste esinemisaladel on vajalik nende ilme ja liigikoosseisu säilimise tagamiseks puu- ja põõsarinde harvendamine.

§ 16. Keelatud tegevus

(1) Piiranguvööndis on keelatud:

1) uue maaparandussüsteemi rajamine;

2) veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine;

3) maavara kaevandamine;

4) puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;

5) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;

6) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud § 14 lg 1 p 3 juhul.

(2) Piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnaselt. Kui pinnas seda võimaldab, võib kaitseala valitseja lubada puidu kokku- ja väljavedu.

5. peatükk

LÕPPSÄTTED

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Määruse kehtetuks tunnistamine

Vabariigi Valitsuse 30. detsembri 1999. a määrus nr 441 „Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine" tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Määruse muutmine

Vabariigi Valitsuse 16. juuni 2005. a määruse nr 144 „Hoiualade kaitse alla võtmine Harju maakonnas" lisas esitatud Prangli hoiuala kaart asendatakse käesoleva määruse lisas 2 esitatud kaardiga (lisatud).

§ 20. Menetluse läbiviimine

Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja kehtestamise menetlus viidi läbi keskkonnaministri käskkirjaga nr X algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 21. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

[1] Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50).

[2] Prangli maastikukaitseala on moodustatud Harju Rajooni RSN Täitevkomitee 29. detsembri 1981. a otsusega nr 258 „Harju rajoonis asuvate riikliku kaitse alla kuuluvate kohaliku tähtsusega objektide kinnitamisest" kaitse alla võetud Prangli kaitsemetsa ja Vabariigi Valitsuse 10. veebruari 1999. a määrusega nr 57 „Parika looduskaitseala ning Kolga lahe ja Pirita jõeoru maastikukaitsealade kaitse-eeskirjade ja välispiiride kirjelduste kinnitamine" kaitse alla võetud Aksi saare põhjal. Vabariigi Valitsuse 30. detsembri 1999. a määrusega nr 441 „Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine" moodustati Prangli maastikukaitseala. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" lisa 1 punkti 2 alapunktist 320 hõlmab kaitseala Prangli loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju loodusala kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

[3] Sulgudes on siin kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ lisale I. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtis elupaigatüüp.

[4] Kaitseala välis- ja vööndite piir on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (www.register.keskkonnainfo.ee) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

[5] Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

Taavi Rõivas
Peaminister

Marko Pomerants
Keskkonnaminister

Heiki Loot
Riigisekretär

Kaitsekorraldus hoiualadel vastavalt looduskaitseseaduse paragrahvidele 14 ja 32

§ 14. Üldised kitsendused

(1) Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;

2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;

3) väljastada metsamajandamiskava;

4) [kehtetu - RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]

5) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;

6) anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;

7) anda projekteerimistingimusi;

8) anda ehitusluba;

9) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda vee erikasutusluba, ehitusluba või nõusolekut väikeehitise ehitamiseks.

[RT I 2007, 25, 131 - jõust. 01.04.2007]

(2) Kaitstava loodusobjekti valitseja ei kooskõlasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevust ja muud tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(3) Kaitstava loodusobjekti valitseja võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuste ja muude tegevuste, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajavad kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekut, kooskõlastamisel kirjalikult seada tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusi ei esitatud kaitstava loodusobjekti valitsejale kooskõlastamiseks või tegevustes ei arvestatud käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel seatud tingimusi, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(5) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus määrata kaitstava loodusobjekti kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitstava loodusobjekti kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitstava loodusobjekti seisundit.
[RT I 2009, 3, 15 - jõust. 01.02.2009]

Kaitsekord hoiualal

§ 32. Hoiuala

(1) Hoiuala moodustatakse loodusliku loomastiku, taimestiku ja seenestiku soodsa seisundi tagamiseks, kui see ei ole tagatud muul käesoleva seadusega sätestatud viisil.

(2) Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi.

(3) Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

(4) Metsaseaduse kohase metsateatise menetlemisel tuleb arvestada hoiuala kehtestamise eesmärki. Hoiuala valitseja võib kohustada:

1) tegema kavandatavat metsaraiet kindlaks määratud ajal;

2) kasutama kavandatava raie korral kindlaks määratud tehnoloogiat.

(4^1) Kui kavandatav uuendusraie on kooskõlas käesoleva paragrahvi lõigetega 2 ja 3, on hoiualal lubatud lageraie langi suurus kuni kaks hektarit ja laius kuni 30 meetrit ning turberaie

langi suurus kuni viis hektarit. [RT I 2009, 53, 359 - jõust. 21.11.2009]

(5) Hoiualal kavandatava tegevuse mõju elupaikade ja liikide seisundile hinnatakse keskkonnamõju hindamise käigus või käesoleva seaduse §-s 33 sätestatud korras.

Lisa 2

Prangli maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu muutmise ettepanekud

1. välispiiri osas muudatusettepanekuid ei ole.

2. täiendada alljärgnevat paragrahvi sellest puuduva elupaigatüübiga hallid luited (2130*).

§ 1. Prangli maastikukaitseala kaitse-eesmärk

(1) Prangli maastikukaitseala (edaspidi kaitseala) kaitse-eesmärk on kaitsta[2]:

1) rannamaastikku, looduslikke ja poollooduslikke kooslusi ning kaitsealuseid liike;

2) elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv nr 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7−50) nimetab I lisas. Need on rannikulõukad (1150*)[3], rannaniidud (1630*), püsitaimestuga liivarannad (1640), hallid luited (2130*), rusked luited kukemarjaga (2140*), metsastunud luited (2180), kadastikud (5130) ja liigirikkad madalsood (7230).

3. Kaitse-eeskirja lisada punkt, mis võimaldaks veerežiimi reguleerimist. Aksi saarel on üheks kaitse-eesmärgiks liigirikka madalsoo kaitse. Et seda eesmärki täita, tuleks sätestada lubatud tegevuste juurde eraldi punkt, mis võimaldaks veetaseme reguleerimist (alapunkt 6):

§ 9. Lubatud tegevus

(1) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

6) veetaseme reguleerimine

Lisa 3

Väärtuste koondtabel

Alljärgnevas tabelis võetakse kokku loodusala looduskaitseliste väärtuste hoidmisega seotud kaitse-eesmärgid, soodsa looduskaitselise seisundi saavutamist või hoidmist ohustavad tegurid ning nende ärahoidmiseks või leevendamiseks ettenähtavad meetmed ning kaitsetegevuse oodatavad tulemused 30 aasta perspektiivis.

Tabel 4. **Kaitseväärtused, eesmärgid ja peamised väärtusi mõjutavad tegurid**

Väärtus	Kaitse-eesmärk 30 aasta pärast	Ohustavad tegurid	Vajalikud meetmed	Oodatav tulemus
Elupaigad				
Rannikuelupaigad				
Rannikulõukad (1150*)	Elupaiga säilimine 3,2 ha.	Puuduvad	Ei planeerita	Elupaik on säilinud
Karid (1170)	Elupaiga säilimine	Puuduvad	Ei planeerita	Elupaik on säilinud
Väikesaared ja laiud (1620)	Elupaiga säilimine 8,6 ha.	Linde ohustavad pesitsusperioodil	Teavitamine	Elupaiga väärtus on säilinud vähemalt

		röövloomad ja laide külastavad inimesed.		praeguses seisus
Rannaniidud (1630*)	Elupaiga säilimine 110,7 ha, millest 4,8 ha on esinduslikkusega A	Pilliroostumine, võsastumine, metsastumine. Mootorsõidukite poolt pinnase lõhkumine	Karjatamine, niitmine, roo tõrjumine.	Elupaik on säilinud vähemalt 110,7 hektaril.
Püsitaimestuga liivarannad (1640)	Elupaiga säilimine 30,3 ha. Randade taimekooslused säilivad senises ulatuses ja liigirikkuses.	Tallamine ja kahjustamine mootorsõidukite poolt	Teavitamine, infotahvlite paigaldamine.	Elupaik on säilinud.
Hallid luited (2130*)	Elupaiga säilimine vähemalt samal pindalal 8,5 ha ja esinduslikkus ei ole langenud.	Kõrge külastuskoormus, kahjustamine mootorsõidukite poolt. Võsastumine.	Mändide tõrjumine, külastajate liikumise reguleerimine liikumisradade tähistamisega, taastamine.	Elupaiga väärtus ei ole langenud ja pindala ei ole vähenenud

Rusked luited kukemarjaga (2140*)	Elupaiga säilimine vähemalt samal pindalal 3,6 ha ja esinduslikkuse säilimine.	Kinnikasvamine, suur karjatamiskoormus, kahjustamine mootorsõidukite poolt	Puude ja põõsaste tõrjumine. Taastamine	Elupaiga väärtus on säilinud pindalal 3,6 ha.
Metsastunud luited (2180)	Elupaiga säilimine vähemalt samal pindalal 144,9 ha ja esinduslikkus ei ole langenud.	Tulekahju.	Ennetavateks tegevusteks on teavitamine.	Elupaiga esinduslikkus on säilinud vähemalt praeguses seisus ja pindalal 144,9 ha.
Nõmmed, liivikud ja kadastikud.				
Kadastikud (5130)	Kadastike säilimine vähemalt 61,5 ha.	Kinnikasvamine.	Puude väljaraie, kadastike hõrendamine, karjatamine.	Elupaik on säilinud 61,5 ha.
Sood				

Liigirikkad madalsood (7230)	Elupaiga säilimine vähemalt samal pindalal 12,0 ha ja esinduslikkus on säilinud	Veerežiimi muutmine, kinnikasvamine, turbakihi mineraliseerumine	Veetaseme reguleerimine	Elupaiga väärtus on säilinud vähemalt praeguses seisus pindalal 12,0 ha.
Elustik				
Linnud				
Merikotkas (*Haliaeetus albicilla*)	Ühe merikotkapaari edukas pesitsemine, vähemalt üks asustatud pesitsusterritoorium.	Häirimine pesitsusperioodil	Seire jätkamine	Liik ja talle sobiv elupaik on säilinud.

Lisa 4

Avalikustamise materjalid

PRANGLI LOODUSALA (PRANGLI MAASTIKUKAITSEALA JA PRANGLI HOIUALA) KAITSEKORRALDUSKAVA AVALIKKUSE KAASAMISE KOOSOLEKU

PROTOKOLL

Kaitsekorralduskava koostamisprotsessi raames toimub avalikkuse kaasamise koosolek 25. jaanuaril 2013 kell 10.00 Viimsi Vallavalitsuses (Nelgi tee 1, Viimsi alevik, Viimsi vald) ning skype vahendusel ka Prangli saarel Prangli koolimajas. Koosolek kestis 2 tundi.

Ülevaatega kaitstavast alast, kaitsekorrast, loodusväärtustest, ohufaktoritest, külastusest ja planeeritavatest tegevustest aastatel 2014-2023 esines slaidettekandega kaitsekorralduskava koostaja Tiit Leito (Kivirullija OÜ).

Projekti rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) looduskaitse programmist.

Projekti koostamise tellijapoolseteks esindajateks olid kohal Keskkonnameti Harju -Järva -Rapla regiooni kaitse planeerimise juhtivspetsialist Tiina Napp ja spetsialist Elina Einaru, kes on ühtlasi projekti koordineerijaks.

Koosolekust võttis osa 8 inimest, neist 4 Skype vahendusel vt. registreerimislehte.

Meili teel avaldas loodusala kaitsekorralduse kohta oma arvamuse Annika Prangli, mis on lisatud protokollile.

Järgnevalt arutelu käigus esinenud küsimused, ettepanekud ja otsused.

Jrk. nr	Küsimus, ettepanek	Vastus, otsus
1.	Rannaniidud ja nende hooldamine. Miks ei ole kõik inventeeritud rannaniidualad arvatud tegevuskavaga hooldatavate alade hulka. Küsija: maaomanik Raivo	Kuna saarel praegu praktiliselt kariloomad puuduvad (praegu kolm lehma), siis KKK koostaja arvas, et kogu ala arvata hooldavate alade hulka ei ole vaja, sest võetud eesmärki ei suudeta täita. Kuid arutelu käigus **otsustati siiski kogu inventeeritud ala arvata hooldatava ala hulka** ja teha vastav muudatus KKK

2.	Kangur. Aktiivne arutelu toimus temal, mis on seotud inimeste liikumise ja külastuse korraldamisega. Kõige enam pälvis tähelepanu ATV-ga ringi kihutamine, aga ka lõkete tegemine selleks keelatud paikades. Küsiti, mida on plaanitakse selles valdkonnas ette võtta. Problemaatika huvitas kõiki osavõtjaid.	eelnõus. Seda sellepärast, et on mitmeid positiivseid näiteid teistelt aladelt (Prangli saared), kus on tekkinud ettevõtja, kes on alustanud loomade karjatamisega. Selleks on mitmeid võimalusi ja soodustusi riigi poolt. Sellise otsusega jätame arvestava võimaluse majanduse ergutamiseks saarel ja lootuse, et poollooduslikud alad säiliksid ning praegune suhteliselt halb olukord hakkab paranema. Probleemist ollakse teadlik, kuna kava koostamise käigus viibiti pikemalt saarel ja vesteldi nii maaomanike kui ka majutusteenused osutavate inimestega. Selle teema lahendamine on pikk ja aeganõudev protsess. Nõustuti KKK-s toodud ettepanekutega: - infotahvlite paigutamine 5 kohta. Ettepanek panna üks nendest Kelnase sadamasse võeti üksmeelselt vastu - planeerida ja ehitada välja luidete looduseõpperada, et suunata külastajad sobivatesse paikadesse ja pakkuda teavet koosluse kohta - planeerida liikumisrajad mootorsõidukitele ja teha kõik selleks, et need ainult nendel liiguksid. Teised teed ja rajad suletakse. - voldiku väljaandmist peeti küsitavaks, kuna see on suhteliselt kallis ja tulemus ei pruugi olla arvestatav. Edukam on infot jagada interneti teel - otsustati ka, et infotahvlid peaksid olema mitmekeelsed (eesti, inglise ja vene keel). - laiemalt kasutada LK-tähiste kõrval ka piktogramme.

		- otsustati korraldada infopäev

Kokkuvõtvalt

Koosoleku osalistele kõige suuremaks mureks ja probleemiks on külastuskorraldus. Sooviti järelevalve tõhustamist ja loodushoiu kohta käiva info laiemat levitamist. Kokkulepitud muudatusettepanekud lisab KKK koostaja projekti.

Loodusala välispiiri ja kaitsekorra kohta küsimusi, täiendusi ja märkusi ei olnud.

Protokolli koostas: Tiit Leito.

Koosolekust osalejate nimekiri esitati paberversioonis.

Kaasamiskoosoleku kuulutus ajalehes Harju Elu 11. jaanuar 2013.

KESKKONNAAMET

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

PRANGLI LOODUSALA (PRANGLI MAASTIKUKAITSEALA JA PRANGLI HOIUALA) KAITSEKORRALDUSKAVA AVALIKKUSE KAASAMISE KOOSOLEK

Keskkonnaamet teatab, et on algatanud Prangli loodusala kaitsekorralduskava koostamise. Kaitsekorralduskavaga kirjeldatakse ala eesmärgiks olevaid loodusväärtusi, nende mõjutegurid ja kaitsemeetmed ning koostatakse tegevuste tabel, kus vajalikud tegevused on määratletud koos tõenäolise läbiviimise ajaga ning maksumusega. Kaitsekorralduskava koostaja on Kivirullija OÜ.

Kaitsekorralduskavade koostamisprotsessi raames toimub avalikkuse kaasamise koosolek 25. jaanuaril 2013 kell 10.00 Viimsi Vallavalitsuses (Nelgi tee 1, Viimsi alevik, Viimsi vald) ning skype vahendusel on samal ajal võimalik koosolekust osa võtta ka Prangli saarel Prangli koolimajas.

Kohale on oodatud maaomanikud, kohalikud elanikud, ettevõtjad ja teised asjast huvitatud

Info:

Kivirullija OÜ

Nimi: Tiit Leito

E-mail: info@tiitleito.ee

Telefon: 50 68401

Keskkonnaamet

Nimi: Elina Einaru

E-mail: elina.einaru@keskkonnaamet.ee

Telefon: 514 2474

Lisa 5.

Fotogalerii loodusala väärtustest ja ohuteguritest.

Fotod: Tiit Leito.

Foto 1. Merikotkas.

Foto 2. Põhja-raunjalg.

Foto 3. Võsu-liivsibul.

Foto 4. Prangli maastikukaitseala vajab ala tutvustavaid infotahvleid ja paremat tähistust.

Foto 5. Loodusväärtuslik luiteala on sõidukite poolt oluliselt kahjustatud.

Foto 6. Kadastikke ohustab metsastumine.

Foto 7. Aksi kunagist heinamaad katab nüüd noor mets.

Foto 8. Ka Prangli loodeosa luitemaastikud (hall luide) võivad metsastuda kui neid õigel ajal maha ei raiuta.

Foto 9. Prangli kaguosa hallil luitel on levima hakanud hariliku kukemarja padjandid. Ka siin ohustab avatud luitekooslusi mändide pealekasv.

Foto 10. Mändide pealekasv ohustab ka kadastikke.

Foto 11. Kunagist karjatatavat ala on vallutanud soostuv lehtmets.

Foto 12. Hooldamata rannaniidud kattuvad kõrgrohustuga mille tulemusena kaovad rannaniitudele omased taimeliigid ja elupaigatüüp degradeerub.

Foto 13. Madalamatel aladel vallutab rannaniidu pilliroog.

Foto 14. Rannaniidud on väga kividerohked. Kivid võivad paiguti poole maapinnast katta.

Foto 15. Aksi keskosa on soine, kus kõrvuti jõhvikaga kasvab ka rootsi kukits.